

EKONOMSKA ŠKOLA
Trg Svetog Save 6. Užice
Delovodni broj: 791/6
Datum: 08.07.2025. godine

Na osnovu člana 119. Stav 1. Tačka 1) Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“ broj 88/17, 10/19, 6/20, 129/21, 92/23 I 19/25.) i člana 3. i 14. Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS“ broj 35/23.) Školski odbor Ekonomske škole u Užicu, na sednici održanoj 08.07.2025. godine doneo je:

PRAVILNIK O BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU

Osnovne odredbe

Član 1

Pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu (dalje: Pravilnik) uređuju se prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih i poslodavca, u skladu sa odredbama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu

Član 2.

Prava, obaveze i odgovornosti poslodavca

Poslodavac je dužan da obezbedi i sprovodi preventivne mere bezbednosti i zdravlja na radu skladu sa zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Poslodavac je dužan da obezbedi bezbednost i zdravlje zaposlenom u svim aktivnostima poslodavca i na svim nivoima organizovanja rada i radnog procesa.

Poslodavac se ne oslobađa obaveza i odgovornosti u vezi sa primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu određivanjem pravnog lica, odnosno preduzetnika sa licencom ili drugog lica ili prenošenjem svojih obaveza i odgovornosti na ta lica.

U slučaju nastanka povrede na radu zbog elementarnih nepogoda, ozbiljne, neizbežne i neposredne opasnosti koje su izvan kontrole poslodavca ili zbog izuzetnih događaja čije se posledice uprkos svim preduzetim merama od strane poslodavca nisu mogle izbeći, poslodavac nije odgovoran u smislu ovog zakona.

Član 3.

Prilagođavanje radnog procesa. Poslodavac je dužan da:

- 1) radni proces prilagodi sposobnostima zaposlenog u pogledu bezbednosti i zdravlja na radu;
- 2) obezbedi odgovarajuće uslove radne sredine;
- 3) sredstva za rad i ličnu zaštitnu opremu obezbedi da budu odgovarajući, da ne ugrožavaju bezbednost i zdravlje zaposlenog.

Poslodavac je dužan da se pri planiranju i uvođenju novih tehnologija konsultuje sa zaposlenima i/ili predstavnicima zaposlenih po pitanjima izbora opreme za rad, uslova rada i radne sredine i njihovih posledica na bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da preduzme mere i obezbedi da samo oni zaposleni kojima su izdata odgovarajuća uputstva i dozvole za rad imaju pristup zonama u kojima je prisutna ozbiljna, neizbežna ili neposredna opasnost ili štetnost koja može da ugrozi zdravlje zaposlenog.

Član 4.

Dužnosti poslodavca:

-Poslodavac je dužan da, prilikom organizovanja rada i radnog procesa, obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, uključujući pružanje informacija i obuke zaposlenih, kao i da za njihovu primenu obezbedi potrebna finansijska sredstva.

-Poslodavac je dužan da obezbedi preventivne mere pre početka rada zaposlenog i u toku rada, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbeđuje zaštita života i zdravlja na radu.

-Poslodavac je dužan da prilagodi preventivne mere iz stava 1. ovog člana uzimajući u obzir promenjene okolnosti u cilju poboljšanja postojećeg stanja.

Član 5.

Poslodavac je dužan da sarađuje sa organima inspekcije rada i da u tom cilju preduzme sledeće radnje:

– da najmanje osam dana pre početka rada obavesti nadležnu inspekciju rada o početku rada ili početku rada svog ogranka ili izdvojenog mesta, kao i o svakoj promeni tehnološkog postupka ukoliko se tom promenom menjaju uslovi rada,

– da na zahtev inspektora rada dostavi izveštaj o stanju bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim merama iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu,

– da u cilju vršenja inspeksijskog nadzora omogućući inspektorima rada neometan ulazak u objekte i prostorije u kojima se obavlja delatnost u svako doba kada ima zaposlenih na radu, da odredi najmanje jednog zaposlenog koji će inspektorima rada pružati potrebne informacije i obaveštenja, davati podatke, akte i drugu dokumentaciju potrebnu za vršenje nadzora, uvid u dokaze o stabilnosti objekta, uvid u primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu, na sredstvima rada i u radnoj okolini, uvid u sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu i uvid u podatke i evidencije o proizvodnji, korišćenju i skladištenju opasnih materija,

– da u roku koji odredi inspektor rada preduzme naložene mere i otkloni utvrđene povrede zakona, nedostatke i nepravilnosti,

– da u roku od osam dana od dana isteka roka za otklanjanje utvrđene povrede zakona, nedostatka i nepravilnosti aktom u pisanoj formi obavesti nadležnu inspekciju rada o izvršenju naložene obaveze.

Član 6.

Poslodavac u toku procesa rada ima pravo i obavezu da:

– obustavi proces rada i svaku drugu aktivnost zaposlenih koji predstavljaju neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenih,

– zabrani rad i udalji sa radnog mesta svakog zaposlenog koji se nalazi pod uticajem alkohola ili opojnih sredstava,

– zabrani pušenje na radnom mestu i u drugim prostorijama poslodavca u kojim pušenje nije dozvoljeno,

- obustavi od upotrebe sredstva ili opremu za zaštitu na radu zaposlenih ukoliko utvrdi da su ista neispravna i ako zbog nastalih promena ugrožavaju život ili zdravlje na radu,
- upozna zaposlenog sa opasnostima i štetnostima iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i sa merama za njihovo otklanjanje,
- obezbedi zaposlenom korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u skladu sa svojim aktom o proceni rizika na radnom mestu i u radnoj okolini,
- preduzme mere u cilju održavanja sredstava za rad i sredstava opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju,
- preduzme mere za otklanjanje kvarova ili drugih nedostataka koji bi mogli da ugroze bezbednost na radu,
- odredi zaposlenom obavljanje samo onih poslova na kojima su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu,
- da na upotrebu zaposlenima sredstva za rad, kao i sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu na kojima su primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu i da obezbedi kontrolu njihove upotrebe u skladu sa njihovom namenom,
- zabrani dalji rad zaposlenom koji ne ispunjava zdravstvene uslove za rad na poslovima sa povećanim rizikom, ako odbija da se podvrgne propisanom periodičnom lekarskom pregledu, ako nije osposobljen ili dodatno osposobljen za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom, ako se ne pridržava propisanih uputstava, obaveštenja ili oznaka, ako nenamenski koristi sredstva i opremu za zaštitu na radu i ako odbija da postupi po uputstvu za bezbedan i zdrav rad,
- upozori svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj okolini poslodavca na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje, kao i na mere bezbednosti koje mora da primeni i da ga usmeri na zone koje su bezbedne za njegovo kretanje,
- vidno obeleži i istakne oznake za bezbednost i zdravlje na radu radi obaveštavanja i informisanja zaposlenih o rizicima na radnom mestu, pravcima kretanja i dozvoljenim mestima zadržavanja kao i o merama za sprečavanje i otklanjanje rizika,
- obezbedi da pristup radnom mestu u radnoj okolini na kome pretila neposredna opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo lica koja su osposobljena za bezbedan i zdrav rad, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom radnom mestu i koja su snabdevena odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu na radu,
- u slučaju kada zaposlenima pretila neposredna opasnost po život i zdravlje, zbog hitnosti instrukcije i uputstva i instrukcije daje u usmenoj formi.

Član 7.

Obaveze neposrednih rukovodilaca

1. da zaposlenom poveravaju radne zadatke koji neće štetno uticati na njegovo zdravlje i bezbednost pri radu,
2. da svakodnevno kontroliše zone opasnosti na sredstvima za rad kao i ispravnost istih kao i da na tim sredstvima za rad mogu raditi samo zaposleni obučeni za bezbedan rad i raspoređeni na konkretne poslove;
3. da zaposlenom ne dozvoli rad na radnom mestu i sredstvima za rad na kojima nisu sprovedene propisane mere za bezbedan rad (uočeni nedostaci, skinute ili neispravne zaštitne naprave, neispravan alat, neispravni uređaji za isključivanje i upravljanje itd.);
4. da ne dozvoli rad zaposlenom koji ne koristi propisanu i zaduženu opremu za ličnu zaštitu;
5. da ne dozvoli da se za vreme rada uživa alkohol i druga sredstva zavisnosti i da zaposlenom pod uticajem alkohola ne dozvoli dalji rad.
6. da pre raspoređivanja zaposlenog na određeno radno mesto a posebno na poslove koji nisu propisani tehnološkim postupkom kao i na poslove koji nisu uobičajeni, zaposlenog upozna sa rizicima rada na tom radnom mestu i merama za bezbedan i zdrav rad;

7. da u slučaju dileme u postupanju po prethodnim stavovima iz ovog člana obavesti svog predpostavljenog a ovaj u slučaju dileme savetnik za bezbednost i zdravlje na radu;
8. da u toku rada kontroliše da li se zaposleni pridržava propisanih mera za bezbedan rad i da li koristi opremu za ličnu zaštitu;
9. da rad na kranovima, dizalicama, viljuškarima i sl. može poveriti samo zaposlenim koji su stručno obučeni i osposobljeni za bezbedan rad;
10. da zaposlenom kojeg raspoređuje na novo radno mesto poverava radne zadatke samo pošto ga prethodno upozna sa svim propisanim merama za bezbedan rad i obezbedi odgovarajuća sredstva i opremu za ličnu zaštitu;
11. da sredstva za rad i sredstva i opremu za ličnu zaštitu isključi iz upotrebe, ako su neispravna i ako zbog nastalih promena ugrožavaju život i zdravlje zaposlenog, ili da o istom izvesti neposrednog pretpostavljenog;
12. da svakodnevno kontroliše i prati korišćenje sredstava za rad prema tehnološkom postupku, da postupi po prijavi zaposlenog u slučaju neispravnosti sredstava za rad ili poremećaja u radu, da po završetku rada prekontroliše opremu za rad (da li su isključene sve mašine, rasterećene dizalice i sl.) u celini u kojoj organizuje rad.

Izdavanje radne dozvole

Član 8.

Poslodavac je dužan da, pre početka izvođenja radova na visini, u dubini, u skučenom prostoru, u prostoru sa potencijalno eksplozivnim atmosferama, na energetskom objektu, pri korišćenju opasne hemijske materije, rad u zonama u kojima je prisutna ozbiljna, neizbežna ili neposredna opasnost ili štetnost koja može da ugrozi zdravlje zaposlenog, obezbedi izdavanje dozvole za rad.

Radna dozvola se izdaje na predlog neposrednih organizatora posla za koje je predviđeno izdavanje dozvole za rad. Sadržaj dozvole za rad:

- Naziv poslodavca;
- Datum izdavanja dozvole;
- Predlagač izdavanja dozvole;
- Mesto i vreme izvođenja radova;
- Opis radova;
- Mere bezbednosti pri izvođenju radova;
- Spisak radnika kojima se izdaje dozvola;
- Odgovorno lice za izvođenje radova;
- Kontrola izvršenih radova;
- Potpis poslodavca.

Obuka zaposlenih

Član 9.

Poslodavac je dužan da izvrši obuku zaposlenog za bezbedan i zdrav rad:

- 1) kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno drugog radnog angažovanja;
- 2) premeštaja na druge poslove;
- 3) prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad ili promene opreme za rad,
- 4) kod promene radnog procesa.

Poslodavac je dužan da zaposlenog u toku obuke za bezbedan i zdrav rad upozna sa rizicima na radnom mestu na koje ga određuje i o konkretnim merama za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa aktom o proceni rizika.

Obuka za bezbedan i zdrav rad zaposlenog mora da bude prilagođena specifičnostima njegovog radnog mesta i sprovodi se po programu obuke.

Ako poslodavac odredi zaposlenom da obavlja poslove na dva ili više radnih mesta, dužan je da zaposlenog obuči za bezbedan i zdrav rad na svakom od tih radnih mesta.

Poslodavac kod koga pod njegovim nadzorom i rukovođenjem, na osnovu ugovora, sporazuma ili po bilo kom drugom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca, dužan je da te zaposlene obuči za bezbedan i zdrav rad, u skladu sa zakonom.

Član 10.

Predstavnik zaposlenih ima pravo na obuku radi obavljanja aktivnosti predstavnika zaposlenih, a troškovi obuke ne mogu biti na teret predstavnika zaposlenih.

Obuka predstavnika zaposlenih obavlja se odmah po izboru ili imenovanju, a periodične obuke vrše se najkasnije u roku od tri godine od dana prethodne obuke.

Član 11.

Osposobljavanje zaposlenih iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu sastoji se iz teorijskog i praktičnog dela.

Osposobljavanje se vrši za sve kategorije zaposlenih na svim radnim mestima.

Član 12.

Teorijsko osposobljavanje zaposlenih za bezbedan rad vrši se putem predavanja ili korišćenjem pisanog materijala. Teorijsko osposobljavanje, u zavisnosti od poslova (radnih mesta) i izvora opasnosti, obuhvata naročito:

- osnove bezbednosti i zdravlja na radu i razloge zbog kojih se ona sprovodi,
- normativno uređivanje bezbednosti i zdravlja na radu,
- prava zaposlenih i njihove obaveze u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu i način ostvarivanja tih prava kao i posledice u slučaju eventualnog kršenja propisa iz bezbednosti na radu,
- način pružanja samopomoći i osnove pružanja prve pomoći u slučaju havarije i drugih pojava koje mogu ugroziti veći broj zaposlenih.

Član 13.

Provera teorijske osposobljenosti obavlja se po izvršenom osposobljavanju zaposlenih koje se vrši putem popunjavanja testova u pisanoj formi. Test sačinjava poslodavac ili predavač.

Dokaz o izvršenoj proverbi znanja je popunjeni zapisnik, test, kao i potpis zaposlenog, lica za bezbednost i zdravlje na radu i poslodavca u propisanoj evidenciji o zaposlenima osposobljenim za bezbedan rad (obrazac 6).

Član 14.

Praktično osposobljavanje zaposlenih vrši se u radno vreme na njihovom radnom mestu.

Osposobljavanje obavlja najiskusniji zaposleni ili sam poslodavac i sastoji se od pokazivanja praktičnog znanja zaposlenom na konkretnom radnom mestu na kom će zaposleni raditi.

Praktično osposobljavanje zaposlenih se sastoji od:

- upoznavanja zaposlenih sa uslovima za bezbedan rad na konkretnom radnom mestu,
- upoznavanja sa pravilnim načinom korišćenja opreme za rad, uređaja i instalacija i alata,
- upoznavanja sa potencijalnim vrstama opasnosti i štetnosti koji su prisutni na radnom mestu,
- upoznavanja sa načinom upotrebe ličnih zaštitnih sredstava i kolektivne zaštite, bezbednim kretanjem na radu i upotrebom tehničkih pomagala.

Dokaz o izvršenom praktičnom osposobljavanju predstavlja zapisnik sa potpisima zaposlenog, lica za bezbednost i zdravlje na radu i poslodavca u propisanoj evidenciji o zaposlenima osposobljenim za bezbedan rad (obrazac 6).

Član 15.

Zaposleni koji prema oceni ispitivača ne pokaže dovoljnu osposobljenost, mora se i dalje podvrgavati osposobljavanju.

Ako i nakon ponovljenog postupka osposobljavanja ne pokaže zadovoljavajuću osposobljenost, zaposleni ne može da se rasporedi na radno mesto za koje je osposobljavan.

Vršenje procene rizika na radnom mestu

Član 16.

Pod procenom rizika na radnom mestu i u radnoj okolini podrazumeva se sistematsko utvrđivanje, evidentiranje i procenjivanje svih faktora u procesu rada koji mogu uzrokovati nastanak povreda na radu, oboljenja ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, načina sprečavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika.

Radno mesto sa povećanim rizikom jeste radno mesto koje je kao takvo – utvrđeno aktom o proceni rizika i na kome i pored primenjenih mera u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima i dalje postoje nepovoljni uslovi i opasnosti koji mogu da ugroze bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Akt o proceni rizika jeste pisani akt koji u sebi sadrži opis procesa rada sa procenom rizika od povreda ili oštećenja zdravlja na radnom mestu i u radnoj okolini, kao i mere za njihovo otklanjanje i smanjivanje rizika u cilju poboljšanja bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 17.

Poslodavac donosi akt o proceni rizika u pisanoj formi, za sva radna mesta i u radnoj okolini, a na osnovu Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini.

Procena rizika obuhvata:

- Opšte podatke o poslodavcu,
- Opis tehnološkog i radnog procesa, opis sredstava za rad, njihovo grupisanje i opis sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu
- Snimanje organizacije rada,
- Prepoznavanje i utvrđivanje opasnosti i štetnosti na radnom mestu i u radnoj okolini,
- Procenjivanje rizika u odnosu na opasnosti i štetnosti,
- Utvrđivanje načina i mera za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika,
- Zaključak.

U slučaju pojave svake nove opasnosti i promene nivoa rizika u procesu rada pristupa se izmeni akta o proceni rizika.

Član 18.

Aktom o proceni rizika, a na osnovu ocene službe medicine rada, određuju se posebni zdravstveni uslovi koje moraju ispunjavati zaposleni za obavljanje određenih poslova na radnom mestu i u radnoj okolini ili za upotrebu pojedine opreme za rad.

Poslodavac je dužan da zaposlenom na radnom mestu sa povećanim rizikom pre početka rada obezbedi prethodni lekarski pregled, kao i periodični lekarski pregled u toku rada.

Ako se u postupku periodičnog lekarskog pregleda utvrdi da zaposleni ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mestu sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga premesti na drugo radno mesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima.

Organizovanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu

Član 19.

Poslodavac je dužan da aktom u pisanoj formi odredi savetnika (saradnika) za bezbednost i zdravlje na radu.

Savetnik (saradnik) za bezbednost i zdravlje na radu treba da obavlja sledeće radnje:

- 1) sprovodi i učestvuje u postupku procene rizika;
- 2) učestvuje u izradi programa obuke zaposlenih za bezbedan i zdrav rad, programa obuke predstavnika zaposlenih i programa obuke rukovodilaca;
- 3) vrši kontrolu i daje predloge poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, hemijskih materija i lične zaštitne opreme;
- 4) učestvuje u opremanju i uređivanju radnog mesta u cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada;
- 5) organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne sredine;
- 6) organizuje preventivne i periodične preglede i provere opreme za rad i preglede i ispitivanja električnih i gromobranskih instalacija;
- 7) predlaže mere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mestima sa povećanim rizikom;
- 8) prati i kontroliše primenu mera bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa organizacijom poslova bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;
- 9) prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim bolestima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izveštaje sa predlozima mera za njihovo otklanjanje;
- 10) organizuje i sprovodi obuku:
 - (1) zaposlenih i drugih lica u skladu sa ovim zakonom,
 - (2) predstavnika zaposlenih,
 - (3) rukovodilaca;
- 11) priprema uputstva za bezbedan i zdrav rad i kontroliše njihovu primenu;
- 12) zabranjuje rad na radnom mestu ili upotrebu sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog i obustavlja rad na opremi za rad do otklanjanja uočenih nedostataka prilikom pregleda i provere opreme za rad iz člana 15. stav 4. ovog zakona;
- 13) organizuje lekarske preglede zaposlenih;
- 14) sarađuje i koordinira rad sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja delatnost medicine rada po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;
- 15) sarađuje sa predstavnicima zaposlenih i Odborom za bezbednost i zdravlje na radu po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;

- 16) vodi evidencije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;
17) prati promenu propisa i vrši usklađivanje akata poslodavca, prati standarde i tehnički napredak u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Savetnik (saradnik) za bezbednost i zdravlje na radu je dužno da u pismenoj formi izvesti poslodavca o zabrani rada iz tačke 12., stava 1. ovog člana.

Član 20.

Poslodavac je dužan da omogući Svetniku (saradniku) za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i Pravilnikom, kao i da mu omogući pristup svim potrebnim podacima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Savetnik (saradnik) za bezbednost i zdravlje na radu neposredno je odgovoran poslodavcu i ne može trpeti štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa Zakonom. Ono je dužno da se kontinuirano usavršava i upotpunjava svoje znanje iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 21.

Za obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu, poslodavac treba da angažuje zdravstvenu ustanovu koja obavlja delatnost medicine rada,

Izbor predstavnika zaposlenih

Član 22.

Poslodavac je dužan da predstavnicima zaposlenih, ili Odboru, omogući da budu konsultovani unapred i blagovremeno u vezi:

- 1) svih mera koje utiču ili mogu da utiču na bezbednost i zdravlje zaposlenih;
- 2) organizovanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu ;
- 3) donošenja akata koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu;
- 4) planiranja i organizovanja obuke.

Poslodavac je dužan da Odboru omogući uvid u sve akte koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu.

Pružanje prve pomoći

Član 23.

Za pružanje prve pomoći, radnici se osposobljavaju na kursovima prve pomoći koje organizuje ustanova koja obavlja delatnost medicine rada.

Za pružanje prve pomoći moraju biti osposobljeni neposredni rukovodioci zaposlenih i 2% od ukupnog broja radnika.

Na kursu prve pomoći zaposleni se osposobljavaju da u slučaju povrede na radu ili naglog oboljevanja lica na radu, mogu efikasno, brzo i na pravilan način da pruže potrebnu prvu pomoć.

Član 24.

Povređenom i naglo obolelom radniku na radu obezbeđuje se brzo pružanje prve pomoći na licu mesta, a u skladu sa savremenim metodama pružanja prve pomoći.

Uporedo sa pružanjem prve pomoći povređenom i naglo obolelom radniku, ako je to potrebno, obaveštava se ustanova koja obavlja delatnost medicine rada ili se poziva služba hitne pomoći.

Član 25.

Poslodavac je dužan da obezbedi ormarić za prvu pomoć koji se mora nalaziti na vidnom i pristupačnom mestu. U ormariću mora da se nalazi potreban sanitetski materijal za pružanje svih vrsta prve pomoći (prelomi, opekotine, ubodi, posekotine itd).

Ormarić se stalno mora održavati u urednom stanju. Zabranjeno je u takav ormarić stavljati materijal i predmete koji se ne smatraju sanitetskim materijalom.

Ormarić za prvu pomoć mora biti zaključan i uvek dostupan licu koje je osposobljeno i određeno za pružanje prve pomoći u svojoj radnoj smeni.

Ormarić za prvu pomoć mora biti u beloj boji, sa znakom crvenog krsta, a na njemu obavezno moraju da budu istaknuti:

- adresa i broj telefona najbliže zdravstvene ustanove i
- imena zaposlenih osposobljenih i određenih za pružanje prve pomoći.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu

Član 26.

Poslodavac je dužan da zbog ispunjenja primene preventivnih mera zaštite od opasnosti ili štetnosti, kao i zbog otklanjanja ili smanjenja rizika od nastanka povrede na radu ili oštećenja zdravlja zaposlenih izda na upotrebu ličnu zaštitu opremu na radu, u skladu sa Pravilnikom o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu („Sl. glasnik RS“, br. 92/2008) i Aktom o proceni rizika.

Poslodavac je takođe dužan da vrši stalnu kontrolu primene korišćenja opreme za ličnu zaštitu na radu. Ovu kontrolu, osim poslodavca, dužni su da sprovode i lice određeno za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlje na radu, kao i neposredni rukovodilac zaposlenih.

Član 27.

Poslodavac zaposlenima može dati na upotrebu opremu za ličnu zaštitu na radu samo ako je ista izrađena u skladu sa propisima o bezbednosti proizvoda, kao i ukoliko odgovara postojećim uslovima na radnom mestu i u radnoj okolini. Takva sredstva i oprema mora da bude namenski izrađena za otklanjanje ili smanjenje rizika na radnom mestu i ne smeju povećavati postojeće ili proizvoditi nove rizike za bezbednost i zdravlje na radu. Ista mora da odgovara specifičnim ergonomske zahtevima na radnom mestu i zdravstvenom stanju zaposlenog i da bude tako izrađena da ih zaposleni mogu pravilno i na jednostavan način koristiti i posle podešavanja, popravke ili dorade.

Lična zaštitna odeća, kao zaštita od hladnoće pripadaju zaposlenima samo u slučaju ako je stalna temperatura na radnom mestu ispod granice dozvoljene radne temperature ili ako se proces rada obavlja na otvorenom.

Ličnu zaštitnu opremu, zaposleni održavaju sami u skladu sa svojim znanjem, dok je za složenije radnje potrebne za njihovo održavanje zadužen poslodavac.

Posebna zaštita žena, omladine i invalida

Član 28.

Zaposlena žena za vreme trudnoće ne može da radi na poslovima koji su, po nalazu nadležnog zdravstvenog organa, štetni za njeno zdravlje i zdravlje deteta, a naročito na poslovima koji zahtevaju podizanje tereta ili na kojima postoji štetno zračenje ili izloženost ekstremnim temperaturama i vibracijama.

Poslodavac može da izvrši preraspodelu radnog vremena zaposlenoj ženi za vreme trudnoće i zaposlenom roditelju sa detetom mlađim od tri godine života ili detetom sa težim stepenom psihofizičke ometenosti – samo uz pisanu saglasnost zaposlenog.

Član 29.

Zaposleni mlađi od 18 godina života ne može da radi:

- na poslovima na kojima se obavlja naročito težak fizički rad, rad pod zemljom, pod vodom ili na velikoj visini,
- na poslovima koji uključuju izlaganje štetnom zračenju ili sredstvima koja su otrovna, kancerogena ili koja prouzrokuju nasledna oboljenja, kao i rizik po zdravlje zbog hladnoće, toplote, buke ili vibracije,
- na poslovima koji bi, na osnovu nalaza nadležnog zdravstvenog organa, mogli štetno i sa povećanim rizikom da utiču na njegovo zdravlje i život s obzirom na njegove psihofizičke sposobnosti.

Zaposleni između navršene 18. i 21. godine života može da radi na poslovima iz stava 1. alineje 1. i 2. ovog člana Pravilnika samo na osnovu nalaza nadležnog zdravstvenog organa kojim se utvrđuje da takav rad nije štetan za njegovo zdravlje.

Član 30.

Puno radno vreme zaposlenog mlađeg od 18 godina života ne može da se utvrdi u trajanju dužem od 35 časova nedeljno, niti dužem od osam časova dnevno. Zabranjuje se prekovremeni rad i preraspodela radnog vremena zaposlenog koji je mlađi od 18 godina života.

Član 31.

Zaposlenom invalidu rada poslodavac je dužan da obezbedi obavljanje poslova prema preostaloj radnoj sposobnosti.

Zaposlenom kod koga je, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđeno da postoji opasnost od nastanka invalidnosti na određenim poslovima – poslodavac je dužan da obezbedi obavljanje drugog odgovarajućeg posla.

Prava i obaveze zaposlenih

Član 32.

Zaposleni ima pravo i obavezu da se pre početka rada upozna sa merama bezbednosti i zdravlja na radu. Takvo upoznavanje vrši se na poslovima ili na radnom mestu na koje je zaposleni raspoređen. Zaposleni takođe ima pravo i obavezu da bude osposobljen za njihovo obavljanje.

Zaposleni ima pravo:

- da poslodavcu daje predloge, primedbe i obaveštenja o pitanjima bezbednosti i zdravlja na radu,
- da kontroliše svoje zdravlje prema rizicima radnog mesta u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti,
- da, ukoliko radi na radnom mestu sa povećanim rizikom, obavi lekarski pregled na koji ga upućuje poslodavac.

Zaposleni je dužan da radi na radnom mestu sa povećanim rizikom samo na osnovu izveštaja službe medicine rada kojim se utvrđuje da je zdravstveno sposoban za rad na tom radnom mestu.

Član 33.

Zaposleni je obavezan da:

- 1) vodi računa o sopstvenoj bezbednosti i zdravlju na radu, kao i o bezbednosti i zdravlju drugih lica na koja može da utiče njegov rad u skladu sa obukom za bezbedan i zdrav rad i uputstvima za bezbedan i zdrav rad dobijenim od poslodavca;
- 2) primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad;
- 3) namenski koristi sredstva za rad, hemijske i druge materije;

4) pravilno koristi ličnu zaštitnu opremu, da sa njom pažljivo rukuje i da je uredno vrati na mesto koje je namenjeno za njeno čuvanje;

5) pre početka rada, pregleda svoje radno mesto i sredstva za rad koja koristi, kao i ličnu zaštitnu opremu, i da u slučaju uočenih nedostataka izvesti poslodavca ili drugo ovlašćeno lice;

6) pre napuštanja, radno mesto i sredstva za rad ostavi u stanju da ne ugrožavaju druge zaposlene.

Zaposlenom je zabranjeno da samovoljno isključuje, menja ili uklanja bezbednosne uređaje na sredstvima za rad.

Član 34.

Zaposleni ima pravo da odbije da radi:

- ako mu preti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu na koje je određen, sve dok se te mere ne obezbede,

- ako mu poslodavac nije obezbedio propisani lekarski pregled ili ako se na lekarskom pregledu utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom,

- ako u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i merama za njihovo otklanjanje na poslovima ili na radnom mestu na koje ga je poslodavac odredio,

- ako bi, prema oceni službe medicine rada, rad duži od punog radnog vremena mogao da pogorša njegovo zdravstveno stanje,

- ako na sredstvu za rad na kojem radi nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlja na radu.

U navedenim slučajevima, zaposleni može da se pisanim zahtevom obrati poslodavcu radi preduzimanja mera, koje po mišljenju zaposlenog, nisu sprovedene.

Ako poslodavac ne postupi po ovom zahtevu u roku od osam dana od prijema zahteva, zaposleni ima pravo da podnese zahtev za zaštitu prava inspekciji rada.

Kada zaposleni odbije da radi u opisanim slučajevima, a poslodavac smatra da zahtev zaposlenog nije opravdan, poslodavac je dužan da odmah obavesti inspekciju rada.

Član 35.

Kada mu preti neposredna opasnost po život ili zdravlje, zaposleni ima pravo da preduzme odgovarajuće mere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja mu stoje na raspolaganju i da napusti radno mesto, radni proces, odnosno radnu okolinu. U takvom slučaju, zaposleni nije odgovoran za štetu koju prouzrokuje poslodavcu.

Član 36.

Zaposleni je dužan da primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad, da namenski koristi sredstva za rad i opasne materije, da koristi propisanu opremu za ličnu zaštitu na radu i da sa njima pažljivo rukuje, da ne bi ugrozio svoju bezbednost i zdravlje, kao i bezbednost i zdravlje drugih lica.

Zaposleni je dužan da pre početka rada pregleda svoje radno mesto uključujući i sredstva za rad koja koristi, zatim sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu, kao i da u slučaju uočenih nedostataka izvesti poslodavca ili drugo ovlašćeno lice.

Pre napuštanja svog radnog mesta, zaposleni je dužan da radno mesto i sredstva za rad ostavi u stanju koje ne ugrožava druge zaposlene.

Član 37.

Zaposleni je dužan da u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavesti poslodavca o nepravilnostima, štetnostima, opasnostima ili o drugoj pojavi koja bi mogla da ugrozi njegovu bezbednost i zdravlje na radnom mestu ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih.

Ako poslodavac posle i pored primljenog obaveštenja ne otkloni nepravilnosti, štetnosti, opasnosti ili druge pojave u roku od osam dana ili ako zaposleni smatra da za otklanjanje utvrđenih pojava nisu sprovedene odgovarajuće mere za bezbednost i zdravlje na radu, zaposleni može podneti zahtev nadležnoj inspekciji rada, o čemu treba da obavesti lice za bezbednost i zdravlje na radu.

Zaposleni ima obavezu da sarađuje sa poslodavcem i savetnikom za bezbednost i zdravlje na radu, kako bi se sprovele propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu zaposlenog.

Član 38.

Lice koje ima zdravstvene nedostatke ili boluje od bolesti koje se teško mogu ili se uopšte ne mogu utvrditi lekarskim pregledom, a ti nedostaci mogu ugroziti njegov život ili zdravlje na radnom mestu ili život i zdravlje drugih zaposlenih – dužan je te nedostatke, odnosno bolesti prijaviti poslodavcu pre svog stupanja na rad.

Ako zaposleni ne postupi po navedenoj obavezi, a nedostaci ili bolesti su takve prirode da mogu prouzrokovati smetnje u radu, zaposleni se može rasporediti na drugo odgovarajuće radno mesto.

Član 39.

Zaposleni pod uticajem alkohola i drugih sredstava zavisnosti ne sme započeti, odnosno nastaviti rad.

Na zahtev poslodavca, zaposleni je dužan da se podvrgne proveru da li je pod uticajem alkohola ili drugih sredstava zavisnosti.

Ovakva provera vrši se tako što se zaposleni upućuje u nadležnu medicinsku ustanovu, a proveru zaposlenog vrši lekar specijalista.

Upućivanje u medicinsku ustanovu vrši poslodavac.

Ako zaposleni odbije da se podvrgne proveru da li je pod uticajem alkohola ili drugih sredstava zavisnosti, na zahtev poslodavca odnosno ovlašćenog rukovodioca, mora se odmah udaljiti sa svog radnog mesta.

Pregled i ispitivanja opreme za rad, radne sredine i električnih instalacija i instalacija fluida

Član 40.

Preglede i ispitivanja opreme za rad vrši se na način i u rokovima utvrđenim uputstvom proizvođača, tehničkim propisima i standardima.

Ako uputstvom proizvođača, tehničkim propisima i standardima nisu predviđeni drugi rokovi, oprema za rad iz prethodnog stava pregleda se i ispituje:

- pre prve upotrebe,
 - posle rekonstrukcije ili havarije,
 - ako je propisana oprema za rad premeštena sa jednog na drugo mesto rada,
 - ako se pregled i ispitivanje propisane opreme za rad ili uslovi radne okoline vrše u skladu sa pravilnikom o postupku pregleda i ispitivanja opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline.
- Za obavljanje propisanih pregleda i ispitivanja poslodavac je dužan da angažuje pravno lice sa licencom, koje je obavezno da izda stručni nalaz po izvršenom pregledu i ispitivanju.

Član 41.

Redovni pregledi konstrukcija i objekata kolektivne zaštite, pomoćnih konstrukcija, opreme za rad, instalacije i alata moraju se vršiti svakodnevno, nedeljno, mesečno i godišnje, odnosno prema uputstvima proizvođača. Ovakve preglede vrše stručna lica koja su zadužena od strane poslodavca, a po potrebi i ovlašćene radionice.

Član 42.

Pregledima i ispitivanjima konstrukcija i objekata kolektivne zaštite, pomoćnih konstrukcija, opreme za rad, instalacija i drugih sredstava rada, proverava se njihova ispravnost sa stanovišta bezbednosti na radu, a naročito:

- da li konstrukcija i objekti kolektivne zaštite i pomoćne konstrukcije poseduju tehničku dokumentaciju i predviđene mere za bezbedan rad i da li se sprovode predviđene mere,
- da li na opremi za rad, uređaj za uključivanje i njihovo isključivanje iz pogona, signalni uređaj i uređaj za upravljanje pouzdano deluju da li su snabdeveni zaštitnim napravama od opasnosti koje nastaju od njegovih pokretnih delova,
- da li su na objektima konstrukcija kolektivne zaštite i pomoćnih konstrukcija kao opreme za rad nastale promene usled kojih bi mogle nastati opasnosti za zaposlene koji su zaposleni na gradilištu i rukuju opremom za rad,
- da li je na opremi za rad sprovedena zaštita od dodira njegovih delova pod naponom (uzemljenje i sl.),
- da li na opremi za rad postoje ispravne odgovarajuće merne, regulacione i sigurnosne naprave i uređaji,
- da li su na opremi za rad ugrađene odgovarajuće naprave za smanjenje buke i vibracije i sl.

Član 43.

Sav ručni alat koji se nalazi u upotrebi kod poslodavca pregledaće se i to:

- svakodnevno od strane zaposlenog koji rukuje alatom,
- najmanje jednom mesečno od strane neposrednog rukovodioca,

Član 44.

Ako se prilikom pregleda opreme za rad, uređaja, instalacija ili alata utvrdi bilo kakav nedostatak, lice koje je taj nedostatak utvrdilo, dužno je da odmah o tome obavesti neposrednog rukovodioca koji je dužan da odmah po saznanju preduzme mere radi otklanjanja nedostatka putem angažovanja službe ili lica angažovanih za održavanje sredstava za rad.

Član 45.

Ispitivanje radne okoline (mikroklima, hemijske i fizičke štetnosti i osvetljenost) vršiće se i skladu sa važećim propisima.

Obaveze prema inspekciji rada

Član 46.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od pet radnih dana od dana nastanka, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada laku povredu na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad više od tri dana.

Poslodavac je dužan da, najkasnije u roku od pet dana od dana dostavljanja mišljenja zdravstvene ustanove koja je utvrdila profesionalnu bolest prijavi nadležnoj inspekciji rada profesionalnu bolest.

Član 47.

Poslodavac je dužan da radi vršenja nadzora omogući inspektoru rada:

- ulazak u objekte i prostorije, u svako doba kada ima zaposlenih na radu,
- odredi najmanje jednog zaposlenog koji će inspektoru pružiti potrebne informacije i obaveštenja, davati podatke, akte i dokumentaciju,
- uvid u projekte sa dokazom o utvrđenim proračunima stabilnosti nosećih delova i konstrukcija u celini za objekte kolektivne zaštite ili pomoćnih konstrukcija,
- uvid u podatke i evidencije o proizvodnji, korišćenju i skladištenju opasnih materija,
- uvid u primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu na sredstvima za rad i urednost gradilišta,
- uvid u opremu za ličnu zaštitu na radu.

Član 48.

Poslodavac je dužan da u roku koji odredi inspektor rada preduzme naložene mere i otkloni utvrđene nedostatke ili nepravilnosti. Poslodavac je dužan da u roku od osam dana od dana isteka roka za otklanjanje utvrđenog nedostatka ili nepravilnosti obavesti aktom u pisanoj formi nadležnu inspekciju rada o izvršenju naložene obaveze.

Prelazne i završne odredbe

Član 49.

Za sva pitanja koja nisu uređena Pravilnikom neposredno će se primenjivati odredbe Zakona i drugih propisa, kojima su utvrđena prava, obaveze i odgovornosti poslodavca i zaposlenih iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Izmene i dopune Pravilnika vršiće se po ukazanoj potrebi ili izmeni propisa, a na način i po postupku za njegovo donošenje.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom donošenja.

PREDSEDNIK

ŠKOLSKOG ODBORA,

Milica Lekić Spasojević